

2. A. I. Sushynskyy control in the public power: the theoretical, methodological and organizational and legal aspects: [monograph] / OI Sushynskyy. - Lviv: LRI UAPA, 2002. - 468 p.
3. Control of local authorities as subjects of administrative law in Ukraine: Monograph / T.A. Kolomoets, D. Matvienko. - Zaporozhye, Zaporizhzhya National University, 2011. - 256 p.
4. On Political Parties in Ukraine: Law of Ukraine of 05.04.2001 p. № 2365-IY // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2001. - № 23. - Art. 118.
5. On public associations: the Law of Ukraine of 01.04.2013 p. № 2365-IY // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2013. - № 1. - Art. 2.
6. The theory and practice of social control in public administration, administrative-legal research: monograph / IO Skvirskiy. - Kharkov: Nick New, 2013. - 428 p.
7. Krupnik A. Public control: the nature and mechanisms of realization / A. Krupnyk [Electronic resource]. - Access: http://novyi-stryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf.
8. Bratel S.G. Political parties as subjects of public control over police activity / S.G. Bratel // State and regions. Series: Right. - 2011. - № 4. - P. 6-11.
9. Rohatina L.P. Public control over the state: the nature, implementation mechanisms and development prospects: autoref. thesis. ... Candidate of politic sciences: 23.00.02 / Lydia Petrovna Rohatina; State. bookmark. "Pivdenoukr. nat. ped. University of them. K Ushinsky "- Odessa, 2011. - 17 p.

Рецензент: доктор юридичних наук, професор Лоцихін О.М.

УДК 342.95:351

Калінін О.В.,

здобувач Державного науково-дослідного
інституту МВС України

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК МЕТОД ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У даній статті визначено особливості доступу до публічної інформації як одного з методів контролю за діяльністю Служби безпеки України з боку громадянського суспільства. Досліджено правові засади надання інформації на запити. Зроблено висновок щодо необхідності внесення змін до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Ключові слова: Служба безпеки України, громадський контроль, громадянське суспільство, доступ до публічної інформації, запит на доступ до публічної інформації.

Калинин А.В.,

соискатель Государственного научно-исследовательского
Института МВД Украины

ДОСТУП К ПУБЛИЧНОЙ ИНФОРМАЦИИ КАК МЕТОД ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ ЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ СЛУЖБЫ БЕЗОПАСНОСТИ УКРАИНЫ

В данной статье определены особенности доступа к публичной информации как одного из методов контроля за деятельностью Службы безопасности Украины со стороны гражданского общества. Исследованы правовые основы предоставления информации на запросы. Сделано вывод о необходимости внесения изменений в Закон Украины «О доступе к публичной информации».

Ключевые слова: Служба безопасности Украины, общественный контроль, гражданское общество, доступ к публичной информации, запрос на доступ к публичной информации.

Kalinin A.V.,

The applicant of State Research
Institute of Internal Affairs of Ukraine

ACCESS TO PUBLIC INFORMATION AS A METHOD OF SOCIAL CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE

Transparency of law enforcement agencies is evidence of a high level of democratic relations and the confirmation of the existence of sustainable civil society. For a long time the bodies relied protection of national security, carried out with numerous restrictions leak any information. Consolidation in Part 3 of Article 32 of the Constitution of Ukraine provisions that every citizen has the right to public authorities, local governments, institutions and organizations with information about themselves, which is not a state or other secret protected by law, was evidence of choice Ukrainian state course on transparency of its law enforcement agencies. However, a mechanism of access to information by civil society actors needed time, and today this process can not be considered complete.

In the article the features of access to public information as one of the methods of controlling the activities of the Security Service of Ukraine on the part of civil society. Investigated the legal basis of the information requests. Concluded on the need to amend the Law of Ukraine "On Access to Public Information."

Key words: Security Service of Ukraine, public control, civil society, access to public information, a request for access to public information.

Актуальність проблематики. Прозорість діяльності правоохоронних органів держави є свідомством високого рівня розвитку демократичних відносин та підтвердженням існування сталого громадянського суспільства. Довгий час робота органів, на які покладався захист державної безпеки, здійснювалася з численними обмеженнями витоку будь-якої інформації. Закріплення у ч.3 ст.32 Конституції України положення про те, що кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організаціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею, стало свідомством вибору курсу української держави на відкритість діяльності її правоохоронних органів. Однак створення механізму доступу до інформації з боку суб'єктів громадянського суспільства потребувало часу, і сьогодні цей процес ще не можна вважати завершеним. Вказане обумовлює актуальність обраної теми статті.

Ступінь наукової розробки проблеми. Проблематика діяльності Служби безпеки України останнім часом привертає увагу науковців. Так, В. Г. Пилипчук у своїх роботах дослідив формування теоретико-правових основ забезпечення державної безпеки України наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. Н. Р. Нижник, Г. П. Ситник і В. Т. Білоус висвітлили методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку національної безпеки України. В. М. Селиванов дослідив концептуальні підходи до національної безпеки України та її забезпечення. І. Ф. Корж з'ясував сучасний стан адміністративно-правового регулювання відносин у сфері державної безпеки, функціонування системи управління зазначеними відносинами; сформулював та обґрунтував висновки і пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового регулювання відносин у сфері державної безпеки. В. В. Сазонов пляхом вивчення правових й організаційних засад, аналізу пріоритетних напрямів, а також проблем функціонування суб'єктів забезпечення державної безпеки України визначив їх адміністративно-правовий статус та шляхи його оновлення та оптимізації. Разом з тим, проблематика громадського контролю за діяльністю Служби безпеки України у теоретичних джерелах висвітлена ще недостатньо, що обумовлює новизну даної статті.

Метою статті є надання характеристики доступу до публічної інформації як методу громадського контролю за діяльністю Служби безпеки України.

Виклад матеріалу. Ст.7 Закону України «Про Службу безпеки України» закріплює право громадськості на інформацію про діяльність цього правоохоронного органу. Зокрема, вона визначає, що Служба безпеки України інформує про свою

діяльність через засоби масової інформації, шляхом надання відповідей на запити на доступ до публічної інформації та в інших формах у визначеному законодавством порядку. Забороняється встановлювати обмеження на інформацію щодо загального бюджету Служби безпеки України, її компетенції й основних напрямів діяльності, а також випадків протиправних дій органів і співробітників Служби безпеки України. При цьому, не підлягає розголошенню інформація з обмеженим доступом, крім випадків, передбачених законами України [1]. Правовий механізм реалізації цих положень включає роботу з засобами масової інформації, функціонування Громадської ради з питань оновлення Служби безпеки України, яка є колегіальним консультативно-дорадчим органом при Службі безпеки України, утвореним для забезпечення участі громадян у здійсненні громадського контролю за проведенням перевірок та застосуванням заборон, передбачених Законом України «Про очищення влади», налагодження ефективної взаємодії СБУ з цих питань із громадськістю, врахування громадської думки під час процесу оновлення СБУ [2], проведення інформаційно-роз'яснювальної з різноманітних питань діяльності цього правоохоронного органу. Однак одним із самих дієвих і, одночасно нормативно деталізованих методів, є задоволення запитів на доступ до публічної інформації.

Основні засади доступу до публічної інформації було закріплено у прийнятому у 1992 році Законі України «Про інформацію». Однак багатьом положенням цього нормативного акту не вистачало конкретизації прав громадян в інформаційній сфері та кореспондуючого їм закріплення відповідних обов'язків державних органів й органів місцевого самоврядування. Спроба подолати цей недолік була здійснена на початку 2011 року, коли Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про доступ до публічної інформації» [3] і нову редакцію Закону України «Про інформацію» [4]. Проте перший з названих законів, який став новацією для національної правової системи, продовжує удосконалюватися, свідомством чого є той факт, що з 2011 по 2015 рік було прийнято ще п'ять законів, якими вносилися зміни до його окремих положень.

Публічна інформація, відповідно до ст.1 вказаного Закону, – це відображена й задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом. Вказаним правовим актом на розпорядників інформації покладено низку обов'язків, у тому числі оприлюднювати інформацію, передбачену цим та іншими законами; систематично вести облік документів, що знаходяться в їхньому володінні; вести облік запитів на інформацію; визначати спеціальні місця для роботи запитувачів з документами чи їх копіями, а також надавати право запитувачам робити виписки з них, фотографувати, копіювати, сканувати їх, записувати на будь-які носії інформації тощо; мати спеціальні структурні підрозділи або призначати відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації та оприлюднення інформації; надавати та оприлюднювати достовірну, точну й повну інформацію, а також у разі потреби перевіряти правдивість та об'єктивність наданої інформації і оновлювати оприлюднену інформацію.

Положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» знайшли свою конкретизацію в Інструкції про порядок забезпечення доступу до публічної інформації у Службі безпеки України, затвердженій наказом Центрального управління Служби безпеки України від 14.06.2011 № 231. Відповідно до її положень доступ до публічної інформації забезпечується: а) оприлюдненням публічної інформації в офіційних друкованих виданнях; б) розміщенням публічної інформації на офіційному веб-сайті СБУ в мережі Інтернет; в) розміщенням публічної інформації на інформаційних стендах у приміщеннях приймалень громадян; г) наданням інформації за запитом на інформацію; г) наданням доступу до системи обліку публічної інформації, яка містить інформацію про документи, що знаходяться в уповноважених підрозділах Центрального управління Служби безпеки України, органах та закладах, за запитом та шляхом оприлюднення на офіційному сайті СБУ.

Про важливість застосування досліджуваного методу громадського контролю за діяльністю Служби безпеки України свідчать статистичні дані. Так, за II квартал 2015 року до підрозділів Центрального управління Служби безпеки України, органів, закладів та установ СБУ надійшло 523 запитів на інформацію (II кв. 2014 р. – 369), в т.ч.: індивідуальних – 520 (II кв. 2014 р. – 364); колективних – 3 (II кв. 2014 р. – 5). Основною формою їх надходження були відправлення за допомогою електронної пошти: так, звичайною поштою надійшло 145 запитів, факсом – 7, на особистому прийомі отримано 101 запит, електронною поштою – 263. Враховуючи, що за II квартал 2014 р. електронною поштою надійшло 138 запитів [5], можна зробити висновок, що застосування цифрових технологій у сфері доступу до публічної інформації набуває все більшого поширення.

Аналіз правового статусу запитувачів публічної інформації в органах Служби безпеки України свідчить, що серед них переважають фізичні особи (331 запит). Юридичні особи направили 166 запитів, а об'єднання громадян без статусу юридичної особи – 26. За тематикою запити на публічну інформацію, що надійшли до Служби безпеки України, стосувались різних питань, серед головних: проведення АТО – 75 (14,3%); ведення оперативно-розшукових та кримінальних справ – 70 (13,4%); інформація про діяльність та прийняті рішення Служби безпеки – 65 (12,4%); отримання архівних відомостей – 39 (7,5%); робота з документами чи їх копіями – 34 (6,5%); діяльність політичних партій та громадських організацій – 32 (6,1%); інтереси національної безпеки – 20 (3,8%); інформація щодо декларацій про доходи осіб та членів їх сімей – 19 (3,6%); вакансії, порядок комплектування та умови конкурсу на заміщення вакантних посад в СБУ – 17 (3,2%); ознайомлення з інформацією про особу та інших осіб – 14 (2,7%); реалізація Закону України «Про очищення влади» – 13 (2,5%); порядок розгляду та надання інформації про результати розгляду за зверненнями громадян – 13 (2,5%).

Разом з тим слід зазначити, що певні проблеми, пов'язані із відмовленням в доступі до інформації, розпорядником якої є Служба безпеки України, стосуються Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Службі безпеки України, затвердженого наказом Центрального управління Служби безпеки України від 21.08.2012 № 400. Зокрема, до таких відомостей віднесено дані щодо комплектування, призначення, зарахування у розпорядження, звільнення, підготовки чи перепідготовки

кадрів у системі СБУ (п.5.7), щодо медичного, фінансового чи речового забезпечення особового складу в цілому щодо підрозділу СБУ (п.5.24), щодо планування, організації, стану фінансово-господарської діяльності підрозділів СБУ (п.10.3), щодо видатків на науково-технічну діяльність у межах відповідних кодів економічної класифікації видатків закладів, установ, військових навчальних підрозділів СБУ вищих навчальних закладів (п.11.2) та деякі інші. У примітці до вказаного переліку щодо цих категорій інформації визначено наступне: «Якщо ці відомості не становлять державної таємниці, але їх оприлюднення може завдати шкоди інтересам СБУ». Відповідні обмеження передбачені у ст.6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», в якій, зокрема, передбачено, що не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умов отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по-батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. Однак зазначене положення не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину.

Висновок. Враховуючи, що Указом Президента України від 14 квітня 2014 року № 405/2014 введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» [6], а відповідно до ст.5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» саме Служба безпеки України здійснює боротьбу з тероризмом шляхом проведення оперативно-розшукових та контррозвідувальних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення та припинення терористичної діяльності, забезпечує через Антитерористичний центр при Службі безпеки України організацію і проведення антитерористичних заходів [7], завдання шкоди національній безпеці внаслідок оприлюднення певних видів інформації може бути цілком обґрунтоване. Разом з тим, беручи до уваги негативний резонанс, що можуть викликати відмови у наданні інформації, яка Законом України «Про доступ до публічної інформації» не віднесена прямо до інформації з обмеженим доступом, доцільно було б у вказаному Законі передбачити особливості надання доступу до публічної інформації на період проведення антитерористичної операції. Це дозволило б, не відступаючи від норми закону, забезпечити баланс між задоволенням інформаційних потреб суб'єктів громадянського суспільства і виконанням завдань щодо захисту державної безпеки, покладених на Службу безпеки України.

Список використаних джерел:

1. Про Службу безпеки України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №27. – Ст.382.
2. Положення про Громадську раду з питань оновлення Служби безпеки України: затверджено наказом Центрального управління Служби безпеки України від 29 квітня 2015 року № 286. – К.:СБУ, 2015 – 3 с.
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
4. Про інформацію: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №48. – Ст.650.

5. Статистичні відомості про роботу із запитами на інформацію які надійшли до Служби безпеки України у II кварталі 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/article?art_id=152938&cat_id=152937.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України»: Указ Президента України 14 квітня 2014 року № 405/2014 // Офіційний вісник Президента України. – 2014. – №14. – Ст.745.
7. Про боротьбу з тероризмом: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №25. – Ст.180.

References:

1. On the Security Service of Ukraine Law of Ukraine // Ukraine Supreme Council. - 1992. - №27. - St.382.
2. The provisions of the Public Council on updates Security Service of Ukraine, approved by the Central Office of Security Service of Ukraine from April 29, 2015 № 286. - K. SBU, 2015 - 3 p.
3. On Access to Public Information Law of Ukraine // Ukraine Supreme Council. - 2011. - № 32. - Art. 314.
4. On information: Law of Ukraine // Ukraine Supreme Council. - 1992. - №48. - St.650.
5. Statistical information about working with requests for information received by the Security Service of Ukraine in the second quarter of 2015 [electronic resource]. - Access: http://www.sbu.gov.ua/sbu/control/uk/publish/article?art_id=152938&cat_id=152937.
6. On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine on 13 April 2014 "On urgent measures to overcome the terrorist threat and the territorial integrity of Ukraine": Decree of the President of Ukraine on Apr. 14, 2014 № 405/2014 // Official Journal of the President of Ukraine. - 2014. - №14. - St.745.
7. On the fight against terrorism: // Law of Ukraine Supreme Council of Ukraine. - 2003. - №25. - St.180.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сіроха Д.І.

УДК 342.9

Кармазіна Л.П.,

здобувач Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

**ПРИНЦИПИ, НА ЯКИХ ГРУНТУЄТЬСЯ
ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІДПОВІДАЧА ПІД ЧАС ПЕРЕГЛЯДУ
РІШЕНЬ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИМИ СУДАМИ**

У статті встановлено сутність поняття принципів реалізації правового статусу відповідача в адміністративному судочинстві під час перегляду рішень у справах про адміністративні правопорушення, а також розглянуто основні із цих принципів.

Ключові слова: принцип, правовий принцип, верховенство права, законність, диспозитивність, рівеність перед законом, гласність.

Кармазіна Л.П.

соискатель Днепропетровского государственного
университета внутренних дел

**ПРИНЦИПЫ, НА КОТОРЫХ ОСНОВЫВАЕТСЯ
ПРАВОВОЙ СТАТУС ОТВЕТЧИКА ПРИ ПЕРЕСМОТРА
РЕШЕНИЙ ПО ДЕЛАМ ОБ АДМИНИСТРАТИВНЫХ
ПРАВОНАРУШЕНИЯХ АДМИНИСТРАТИВНЫМИ СУДАМИ**

В статье установлено сущность понятия принципов реализации правового статуса ответчика в административном судопроизводстве при просмотре решений по делам об административных правонарушениях, а также рассмотрены основные из этих принципов.

Ключевые слова: принцип, правовой принцип, верховенство права, законность, диспозитивность, равенство перед законом, гласность.